

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
OKRUŽNI SUD U DOBOJU
Broj: 85 0 Rs 122318 24 Rsž
Doboj, 6.3.2025. godine

Okružni sud u Doboju u vijeću sastavljenom od sudija ovog suda Vojke Prešić, kao predsjednika vijeća, Ognjenke Cvijanović i Jelene Filipović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice R. S. – K, iz M, koju zastupa punomoćnik Tatjana Pajić – Josipović, advokat iz Doboja, protiv tužene Republike Srpske, Ministarstvo pravde Republike Srpske, Osnovni sud u Modriči, koju zastupa zastupnik po zakonu Pravobranilaštvo Republike Srpske, Sjedište zamjenika pravobranioca u Doboju, radi utvrđenja diskriminacije i povrede prava iz radnog odnosa, vrijednost predmeta spora 6.500,00 KM, odlučujući o žalbi tužene izjavljenoj protiv presude Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 Rs 122318 24 Rs od 2.8.2024. godine, na sjednici održanoj dana 6.3.2025. godine, donio je

PRESUDU

Žalba tužene se odbija i potvrđuje presuda Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 Rs 122318 24 Rs od 2.8.2024. godine.

Odbija se zahtjev tužene za naknadu troškova sastava žalbe, kao neosnovan.

Obrazloženje

Stavom I izreke prvostepene presude utvrđeno je da postoji diskriminacija u pogledu ostvarivanja prava na naknadu toplog obroka, između sudija i tužilaca u Republici Srpskoj sa jedne strane, u odnosu na ostale budžetske korisnike u Republici Srpskoj, te sve ostale zaposlenike u Republici Srpskoj koji nisu budžetski korisnici, kao i u odnosu na nosioce sudijske i tužilačke funkcije u Federaciji Bosne i Hercegovine, pa se slijedom toga obavezuje tužena da tužiteljici na ime naknade materijalne štete/izmakle koristi zbog neisplaćivanja naknade na ime toplog obroka za period od 1.7.2022. godine do 30.3.2024. godine isplati ukupan iznos od 5.301,33 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i to za svaki mjesec pojedinačno, kako je to pobliže navedeno u izreci prvostepene presude, u roku od 15 dana od dana prijema te presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Stavom II izreke prvostepene presude obavezana je tužena da tužiteljici nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.281,50 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana presuđenja pa do isplate, sve u roku od 15 dana od dana prijema prepisa presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Blagovremenom žalbom tužena pobija prvostepenu presudu iz svih žalbenih razloga propisanih odredbom člana 208. Zakona o parničnom postupku, sa prijedlogom da se žalba usvoji, pobijana presuda preinači na način da se u cjelosti odbije tužbeni zahtjev i obaveže tužiteljica da tuženoj nadoknadi troškove parničnog postupka.

Odgovor na žalbu nije podnijet.

Žalba nije osnovana.

Ovaj sud je ispitao prvostepenu presudu u onom dijelu u kome se pobija u granicama istaknutih žalbenih razloga i u granicama određenim odredbom člana 221. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13, 27/24), pa je i odlučio kao u izreci presude iz sledećih razloga.

Predmet spora u ovoj parnici je tužbeni zahtjev tužiteljice istaknut u tužbi zaprimljenoj kod prvostepenog suda dana 7.2.2024. godine, a uređen zahtjevom postavljenim 1.4.2024. godine, kojim traži da se utvrdi postojanje diskriminacije tužiteljice kao sudije Osnovnog suda u Modriči u odnosu na ostale budžetske korisnike u Republici Srpskoj, te sve ostale zaposlene u Republici Srpskoj koji nisu budžetski korisnici, kao i u odnosu na nosioce sudijske i tužilačke funkcije u Federaciji Bosne i Hercegovine, pa da se slijedom toga obaveže tužena da tužiteljici na ime naknade materijalne štete radi neplaćanja naknade za topli obrok za period od 1.7.2022. godine do 30.3.2024. godine isplati ukupno iznos od 5.301,33 KM sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom od dana dospelosti svakog pojedinog mjesečnog iznosa, uz nadoknadu troškova postupka.

Među parničnim strankama nije bilo sporno da tužiteljica obavlja funkciju sudije u Osnovnom sudu u Modriči u skladu sa Odlukom Visokog sudskog i tužilačkog savjeta BiH počev od 31.8.2006. godine, da i sada obavlja tu funkciju, te da tužena tužiteljici za sporni period od 1.7.2022. godine do 30.3.2024. godine nije isplaćivala naknadu za topli obrok, kao ni ostalim sudijama u Republici Srpskoj, jer ta naknada i nije bila propisana Zakonom o platama i naknadama sudija i tužilaca u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 66/18 i 119/21).

Sporno među parničnim strankama u postupku pred prvostepenim sudom pokazalo se da li postoji diskriminacija prema tužiteljici zbog neisplate naknade za topli obrok u odnosu na nosioce sudijske i tužilačke funkcije u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta, te u odnosu na sve ostale budžetske korisnike u Republici Srpskoj i zaposlene u Republici Srpskoj koji nisu budžetski korisnici, kao i to da li tužiteljici pripada pravo na naknadu materijalne štete zbog neisplaćene naknade za topli obrok u spornom periodu, kao i da li je nastupila zastara potraživanja tužiteljice.

Po stavu tužene tužiteljica nije dovedena u nejednak položaj u odnosu na ostale zaposlene u Republici Srpskoj, kako budžetske korisnike Republike Srpske, tako i zaposlene koji nisu budžetski korisnici u Republici Srpskoj, te u odnosu na sudije i javne tužioce u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta, jer Zakon o platama i naknadama sudija i tužilaca u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 56/22), tu naknadu nije propisao.

Prvostepeni sud je cijenio Odluku o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U-18/21 od 24.03.2022. godine, kojom je utvrđeno da Zakon o platama i naknadama sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 66/18), nije u skladu sa članom I/2 Ustava Bosne i Hercegovine i odredbama člana II/4 Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 26. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima zbog toga što ne sadrži odredbe o naknadi za topli obrok,
- da je tužiteljica, kao parnična stranka potvrdila da njoj naknada za topli obrok nije isplaćivana od kada je imenovana na funkciju sudije, a ni u spornom periodu,

- da se iz platnih lista vidi da tužiteljici u spornom periodu nije isplaćivana naknada za topli obrok,
- da je prvostepeni sud visinu potraživanja tužiteljice utvrdio, prihvatajući nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke Mileve Blagojević,
- da prigovor zastare potraživanja nije osnovan, jer je odredbom člana 13. stav 4. Zakona o zabrani diskriminacije propisan rok od 3 godine od dana saznanja o učinjenoj povredi prava, a najduže pet godina od dana učinjene povrede,
- da je osnovan zahtjev tužiteljice za isplatu naknade materijalne štete/izmakle koristi radi neplaćanja naknade za topli obrok za sporni period, pa je pozivajući se na odredbe člana 2., stav 1. i 2., člana 6. tačka a), člana 12. i člana 13. stav 4. Zakona o zabrani diskriminacije, kao i na odredbe člana 376. stav 1. i člana 277. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te "Službeni list Republike Srpske", broj: 17/93, 3/96, 39/63 i 74/04), kao i na pravni stav iskazan u Odluci Ustavnog suda BiH broj 66/18, usvojio tužbeni zahtjev (stav I izreke), te obavezao tuženu da tužiteljici nadoknadi troškove parničnog postupka (stav II izreke).

Po ocjeni ovog suda istaknutim žalbenim prigovorima tužene nije dovedena u pitanje pravilnost i zakonitost pobijane presude.

Navodi žalbe tužene da je odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj 18/21 na koju se poziva prvostepeni sud naloženo Narodnoj skupštini Republike Srpske da u roku od šest mjeseci propiše kao odredbu i pravo na naknadu na ime toplog obroka i da je ta odluka provedena donošenjem Zakona o platama i naknadama sudija i tužilaca u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS" broj 56/22), gdje je članom 2. stav 2. propisano da je u osnovnu mjesečnu platu iz stava 1. ovog člana uračunata naknada za topli obrok, koja se ne može posebno iskazivati, nisu osnovani. Ovo iz razloga što je Ustavni sud Republike Srpske 26.4.2023. godine donio odluku broj U-68/21 kojom je utvrđeno da odredba člana 2. stav 2. Zakona o platama i naknadama sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS" broj 56/22) nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske, jer topli obrok ne predstavlja osnovnu mjesečnu platu, da u strukturi ličnih primanja naknada za topli obrok nije element plate i ta naknada zaposlenom licu pripada samo za vrijeme efektivno provedeno na radnom mjestu.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u odluci broj U-18/21 od 24.3.2022. godine utvrdio da se nepropisivanjem naknade na ime toplog obroka u Zakonu o platama i naknadama sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS" broj 66/18) krši načelo nezavisnosti pravosuđa koje uključuje finansijsku nezavisnost sudstva uopšte i sudije kao pojedinca kao osnovne garancije vladavine prava proklamovanog u članu I/2 Ustava BiH, te zadire i u načelo zabrane diskriminacije iz člana II/4 Ustava BiH u vezi sa članom 14. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 1. Protokola broj 12 uz EK koja se na osnovu člana II/2 Ustava BiH neposredno primjenjuje u našem pravnom sistemu i ima prednost nad domaćim zakonodavstvom, te člana 26. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima. Prema stavu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ova naknada je priznata i posebno propisana državnim službenicima i ostalim zaposlenim u ministarstvima, drugim republičkim organima uprave i zaposlenim u stručnim službama Vlade Republike Srpske kao i zaposlenim u institucijama pravosuđa (član 6. stav 4. Zakona o platama zaposlenih u organima RS i član 8. Zakona o platama zaposlenih u institucijama pravosuđa RS) kao budžetskim korisnicima na način što im je ova naknada uračunata u iznos osnovne plate, zatim priznata je i zaposlenim koji nisu budžetski korisnici po osnovu odredbe člana 132. stav 1. tačka 4. Zakona o radu Republike Srpske u visini od 0,75 % prosječne neto plate u Republici Srpskoj za prethodnu godinu, za svaki radni dan radnika, ukoliko kod poslodavca nije organizovana ishrana radnika,

kao i sudijama i tužiocima iz Federacije BiH koji imaju pravo na novčanu naknadu za ishranu u toku dana (topli obrok) u visini od 1% prosječne plate isplaćene u Federaciji BiH po zadnjem statističkom podatku (član 6a. Zakona o plaćama i naknadama sudija i tužilaca u Federaciji BiH).

Imajući u vidu navedeno, te nesporne činjenice da je tužiteljica u spornom periodu bila zaposlena kao sudija u Osnovnom sudu u Modriči i da kod poslodavca nije organizovana ishrana zaposlenih, pravilna je odluka prvostepenog suda kojom je utvrđena diskriminacija tužiteljice i dosuđena joj naknada za topli obrok.

Ovo iz razloga što društveni odnos koji nije regulisan opštom pravnom normom na jasan i precizan način, a koji mora biti regulisan, zahtijeva da u tom slučaju načelo legaliteta mora ustupiti mjesto potrebi da se zaštite određeni interesi. U konkretnom slučaju tužiteljica kao sudija i kao zaposleno lice ima pravo na topli obrok za dane koje je provela na radu, jer nekritička primjena zakona koja ne uzima u obzir okolnosti slučaja u kojima se primjenjuje zakonska norma nanosi nepravdu i štetu stranci u postupku, u konkretnom slučaju tužiteljici, što je i prvostepeni sud imao u vidu.

Naime, zakonodavac je u naprijed citiranoj odredbi člana 2. stav 2. Zakona o platama i naknadama sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 56/22) i sam priznao da sudija ima pravo na topli obrok. Međutim, to pravo nije regulisano na način koji je u skladu sa Ustavom Republike Srpske, što znači da zakonodavac nije postupio po odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U-18/21 od 24.03.2022. godine, kojom je bio obavezan da uskladi Zakon o platama i naknadama sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 66/18) sa članom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine i odredbama člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i članom 26. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, tako što će propisati odredbe o naknadi za topli obrok u skladu sa Ustavom BiH i gore navedenim dokumentima. Prema tome, zakonodavac u Republici Srpskoj, donošenjem novog Zakona o platama i naknadama sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj 2022. godine, ponovo nije pravilno regulisao naknadu za topli obrok, jer je odredba o naknadi troškova toplog obroka (član 2. stav 2. tog zakona) Odlukom Ustavnog suda Republike Srpske od 26.4.2023. godine utvrđena neustavnom, obzirom da naknada za topli obrok nije element plate sudije.

Kod takvog stanja stvari, prvostepeni sud je pravilno donio pobijanu presudu pridržavajući se određenih pravila tumačenja, jer tužiteljici u spornom periodu nije isplaćivana naknada za topli obrok kao sudiji suda u Republici Srpskoj, čime je dovedena u neravnopravan položaj u odnosu na sudije u Federaciji BiH, Brčko Distriktu i na nivou BiH kojima se ove naknade isplaćuju.

Navodi žalbe tužene da redovan sud nije stvarno nadležan za utvrđivanje postojanja diskriminacije u pogledu sudija i tužilaca iz Republike Srpske i sudija i tužilaca Federacije BiH je bez osnova i nema uporišta u odredbi člana 12. stav 1. tačka a) Zakona o zabrani diskriminacije ("Službeni glasnik BiH" broj 59/09, 66/16), kojom je propisano da lice ili grupa lica koja su izložena bilo kojem obliku diskriminacije prema odredbama ovog zakona ovlašćeni su da podnesu tužbu i da traže utvrđivanje da je tuženik povrijedio tužiočevo pravo na jednaka postupanja, odnosno da radnja koju je preduzeo ili propustio može neposredno dovesti do povrede prava na jednako postupanje (tužba za utvrđivanje diskriminacije). Osim toga, odredbom člana 13. istog zakona je propisano da ako ovim zakonom nije drugačije propisano,

a u skladu sa zakonima o sudovima u oba entiteta i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, za sporove po tužbi iz člana 12. ovog Zakona nadležni su u prvom i drugom stepenu sudovi opšte mjesne nadležnosti, a odredbom člana 6. stav 1. tačka a) istog tog Zakona, da se ovaj zakon primjenjuje na postupanje svih javnih tijela na nivou države, entiteta, kantona i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, opštinskih institucija, tijela, te pravnih lica sa pravnim ovlašćenjima kao i na postupanje svih pravnih i fizičkih lica u svim, a posebno u sledećim oblastima života:

- zapošljavanja, rada i radnih uslova, uključujući pristup zaposlenju, zanimanja i samozapošljavanja kao i radne uslove, naknade, napredovanja u službi i otpuštanja sa posla.

Visinu potraživanja prvostepeni sud je utvrdio na osnovu nalaza i mišljenja vještaka Mileve Blagojević i za to dao jasno obrazloženje koje kao pravilno prihvata i ovaj sud, a tužena tokom postupka i u žalbi sam obračun visine potraživanja tužiteljice nije ni osporavala.

Prvostepeni sud je donošenjem pobijane presude samo ispravio nedostatak pravne sigurnosti za ostvarivanje prava tužiteljice, a sve u skladu sa pravom na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije, obzirom da topli obrok nije element plate tužiteljice, a tužena je propuštanjem isplate naknade toplog obroka tužiteljicu stavila u neravnopravan položaj u odnosu na uporednu grupu sudija Federacije BiH, sudija u Brčko Distriktu i na nivou BiH kojima se ove naknade isplaćuju, a koju kao uporednu grupu priznaje i Ustavni sud BiH.

S obzirom da su bez osnova žalbeni navodi tužene, a kako nema ni povreda zakona na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je na osnovu odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku, odlučeno kao u izreci presude.

Odluku o troškovima postupka sud je donio primjenom odredbe člana 397. stav 1. u vezi sa članom 387. Zakona o parničnom postupku, jer tužena nije uspjela sa žalbom.

Predsjednik vijeća
Vojka Prešić